

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 5ης Μαΐου 2022 *

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική πολιτική – Άρθρο 157 ΣΛΕΕ – Πρωτόκολλο (αριθ. 33) – Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Οδηγία 2006/54/ΕΚ – Άρθρο 5, στοιχείο γ', και άρθρο 12 – Απαγόρευση των έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου – Επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζεται μετά από την ημερομηνία που ορίζουν οι διατάξεις του πρωτοκόλλου και του άρθρου 12 – Συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων – Εθνική ρύθμιση περί ετήσιας αναπροσαρμογής των συντάξεων – Αναπροσαρμογή με αντιστρόφως προοδευτική αύξηση από την οποία εξαιρούνται εξ ολοκλήρου οι συντάξεις που υπερβαίνουν ορισμένο ανώτατο όριο – Δικαιολογητικοί λόγοι»

Στην υπόθεση C-405/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Αυστρία) με απόφαση της 31ης Ιουλίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Αυγούστου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

EB,

JS,

DP

κατά

Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und Bergbau (BVAEB),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του πρώτου τμήματος, I. Ziemele, T. von Danwitz (εισηγητή) και P. G. Xuereb, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Ράντος

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι JS και EB, εκπροσωπούμενοι από τον M. Riedl, Rechtsanwalt,
- ο DP, εκπροσωπούμενος από τον M. Riedl, Rechtsanwalt, και αυτοπροσώπως,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις J. Schmoll και C. Leeb,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον B.-R. Killmann και την A. Szymtkowska,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Ιανουαρίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 157 ΣΛΕΕ, του πρωτοκόλλου (αριθ. 33) σχετικά με το άρθρο 157 ΣΛΕΕ, που προσαρτάται στη Συνθήκη ΛΕΕ (στο εξής: πρωτόκολλο αριθ. 33), και των άρθρων 5 και 12 της οδηγίας 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (ΕΕ 2006, L 204, σ. 23).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο τριών ενδίκων διαφορών μεταξύ των EB, JS και DP και του Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter, Eisenbahnen und Bergbau (BVAEB) (ασφαλιστικού φορέα των δημοσίων υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού του Δημοσίου, των σιδηροδρόμων και του μεταλλευτικού τομέα, Αυστρία) με αντικείμενο την ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων γήρατος που λαμβάνουν οι πρώτοι.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Το πρωτόκολλο αριθ. 33 ορίζει τα εξής:

«Για την εφαρμογή του άρθρου 157 [ΣΛΕΕ], οι δυνάμει επαγγελματικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων παροχές δεν θεωρούνται ως αποδοχές εφόσον αντιστοιχούν σε περιόδους απασχόλησης πριν από τις 17 Μαΐου 1990, με εξαίρεση τους εργαζόμενους ή τους έλκοντες δικαιώματα οι οποίοι, πριν από αυτή την ημερομηνία, είχαν ασκήσει δικαστική προσφυγή ή καταθέσει αντίστοιχη ένσταση σύμφωνα με το ισχύον εθνικό δίκαιο.»
- 4 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2006/54:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης.

Για το σκοπό αυτό, η παρούσα οδηγία περιέχει διατάξεις για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ως προς:

[...]

γ) τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.

[...]»

5 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) “άμεση διάκριση”: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση·

β) “έμμεση διάκριση”: όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση πρόσωπα ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία·

[...]

στ) “επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης”: συστήματα που δεν διέπονται από την οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως [(ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160)], και που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση στους εργαζόμενους, μισθωτούς ή αυτοαπασχολούμενους, στα πλαίσια επιχείρησης ή ομάδας επιχειρήσεων, οικονομικού κλάδου ή επαγγελματικού ή διεπαγγελματικού τομέα, παροχών που προορίζονται να συμπληρώσουν ή να υποκαταστήσουν τις παροχές των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, ανεξαρτήτως του αν η υπαγωγή στα συστήματα αυτά είναι υποχρεωτική.»

6 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, που φέρει τον τίτλο «Θετική δράση», προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν μέτρα κατά το άρθρο [157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ], για να εξασφαλίσουν εμπράκτως πλήρη ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην επαγγελματική ζωή.»

7 Υπό τον τίτλο «Ίση μεταχείριση στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης», το κεφάλαιο 2 του τίτλου II της οδηγίας 2006/54 περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 5 και 12.

8 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2006/54, που επιγράφεται «Απαγόρευση διακρίσεων», προβλέπει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 4, εξαλείφεται κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ιδίως όσον αφορά:

α) το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων αυτών και τους όρους υπαγωγής στα συστήματα αυτά·

- β) την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπολογισμό τους·
- γ) τον υπολογισμό των παροχών, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω συζύγου και προστατευόμενου προσώπου, και τις προϋποθέσεις διάρκειας και διατήρησης του δικαιώματος παροχών.»
- 9 Το άρθρο 12 της οδηγίας, που επιγράφεται «Αναδρομική ισχύς», ορίζει τα εξής:
- «1. Τα μέτρα για την εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου, όσον αφορά τους εργαζομένους, καλύπτουν όλες τις παροχές στο πλαίσιο των επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης που οφείλονται σε περιόδους απασχόλησης μεταγενέστερες της 17ης Μαΐου 1990 και ισχύουν αναδρομικά από την ημερομηνία αυτή, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των εργαζομένων ή των εξ αυτών ελκόντων δικαιώματα, οι οποίοι, πριν από την ημερομηνία αυτή, είχαν ασκήσει ένδικη προσφυγή ή είχαν προβάλει ισοδύναμη, κατά το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, αξίωση. Στην περίπτωση αυτή, τα μέτρα εφαρμογής ισχύουν αναδρομικά από την 8η Απριλίου 1976 και καλύπτουν όλες τις παροχές που οφείλονται σε περιόδους απασχόλησης μεταγενέστερες της ημερομηνίας αυτής. Για τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην [Ένωση] μετά την 8η Απριλίου 1976 και πριν από την 17η Μαΐου 1990, η ημερομηνία αυτή αντικαθίσταται από την ημερομηνία κατά την οποία το άρθρο [157 ΣΛΕΕ] κατέστη εφαρμοστέο στο έδαφός τους.
2. Η δεύτερη πρόταση της παραγράφου 1 δεν επηρεάζει τους εθνικούς κανόνες που αφορούν τις προθεσμίες προσφυγής του εθνικού δικαίου, οι οποίοι μπορούν να αντιταχθούν στους εργαζομένους ή στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα, οι οποίοι είχαν ασκήσει ένδικη προσφυγή ή είχαν προβάλει ισοδύναμη, κατά το εθνικό δίκαιο, αξίωση πριν από τις 17 Μαΐου 1990, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί οι κανόνες δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί για τις προσφυγές αυτού του είδους απ' ό,τι για ανάλογες προσφυγές εσωτερικού χαρακτήρα και ότι δεν καθιστούν πρακτικά αδύνατη την άσκηση δικαιωμάτων που προβλέπονται από το [δίκαιο της Ένωσης].
3. Για τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην [Ένωση] μετά τις 17 Μαΐου 1990 και τα οποία, την 1η Ιανουαρίου 1994, ήταν συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, η ημερομηνία 17 Μαΐου 1990 στην πρώτη πρόταση της παραγράφου 1 αντικαθίσταται από την 1η Ιανουαρίου 1994.
4. Για τα άλλα κράτη μέλη που προσχώρησαν μετά τις 17 Μαΐου 1990, η ημερομηνία 17 Μαΐου 1990 στις παραγράφους 1 και 2 αντικαθίσταται από την ημερομηνία κατά την οποία το άρθρο [157 ΣΛΕΕ] κατέστη εφαρμοστέο.»

Το αυστριακό δίκαιο

- 10 Το άρθρο 41 του Bundesgesetz über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (Pensionsgesetz 1965) [ομοσπονδιακού νόμου περί συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των ομοσπονδιακών δημοσίων υπαλλήλων, των επιζώντων και των μελών της οικογένειάς τους (νόμος περί συντάξεων του 1965)], της 18ης Νοεμβρίου 1965 (BGBl., 340/1965), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: PG 1965), ορίζει τα εξής:

«[...]

(2) Οι συντάξεις γήρατος και οι συντάξεις επιζώντων, οι οποίες καταβάλλονται δυνάμει του παρόντος νόμου [...], πρέπει να αναπροσαρμόζονται συγχρόνως και στον ίδιο βαθμό με τις συντάξεις του εκ του νόμου συστήματος συνταξιοδοτικής ασφάλισης,

1. εφόσον το συνταξιοδοτικό δικαίωμα έχει ήδη θεμελιωθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου του οικείου έτους

[...]

(4) Η μέθοδος αναπροσαρμογής των συντάξεων που ορίζεται στο άρθρο 711 του [Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης)] για το ημερολογιακό έτος 2018 εφαρμόζεται αναλόγως [...]. Σε περίπτωση αύξησεως δυνάμει του άρθρου 711, παράγραφος 1, σημείο 2, του [γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης], το συνολικό ποσό της αύξησεως συνυπολογίζεται στη σύνταξη γήρατος ή επιζώντος.»

11 Το άρθρο 108f του γενικού νόμου περί κοινωνικής ασφάλισης, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: ASVG), προβλέπει τα ακόλουθα:

«(1) Ο Ομοσπονδιακός Υπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενεών και Προστασίας του Καταναλωτή καθορίζει τον συντελεστή αναπροσαρμογής για κάθε ημερολογιακό έτος λαμβάνοντας υπόψη την τιμή αναφοράς.

(2) Η τιμή αναφοράς καθορίζεται κατά τρόπο ώστε η αύξηση των συντάξεων που προκύπτει από την αναπροσαρμογή βάσει της τιμής αναφοράς να αντιστοιχεί στην αύξηση των τιμών καταναλωτή, σύμφωνα με την παράγραφο 3. Η τιμή αυτή στρογγυλοποιείται στο τρίτο δεκαδικό ψηφίο.

(3) Η αύξηση των τιμών καταναλωτή προσδιορίζεται με βάση τη μέση αύξηση κατά τους δώδεκα ημερολογιακούς μήνες έως τον Ιούλιο του έτους που προηγείται του έτους της αναπροσαρμογής, με χρήση του δείκτη τιμών καταναλωτή του 2000 ή οποιουδήποτε άλλου δείκτη τον έχει αντικαταστήσει. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να υπολογίζεται ο αριθμητικός μέσος όρος των ετήσιων ποσοστών πληθωρισμού που δημοσιεύονται από τη Statistik Austria [Αυστριακή Στατιστική Υπηρεσία] για την περίοδο υπολογισμού.»

12 Το άρθρο 108h του ASVG ορίζει τα εξής:

«(1) Από την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους,

a) όλες οι συντάξεις που χορηγούνται από το σύστημα ασφάλισης συντάξεων, για τις οποίες η ημερομηνία αναφοράς (άρθρο 223, παράγραφος 2) είναι προγενέστερη της 1ης Ιανουαρίου του έτους αυτού,

[...]

πολλαπλασιάζονται με τον συντελεστή αναπροσαρμογής. [...]

(2) Η αναπροσαρμογή που προβλέπεται στην παράγραφο 1 διενεργείται με βάση τη σύνταξη για την οποία είχε θεμελιωθεί δικαίωμα δυνάμει των διατάξεων που ήταν σε ισχύ στις 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους [...].»

13 Το άρθρο 711 του ASVG ορίζει τα εξής:

«(1) Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 108h, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, και παράγραφος 2, η αύξηση των συντάξεων για το ημερολογιακό έτος 2018 δεν υπολογίζεται βάσει του συντελεστή αναπροσαρμογής, αλλά ως εξής: το συνολικό εισόδημα από συντάξεις (παράγραφος 2) αυξάνεται:

1. κατά 2,2 %, εάν δεν υπερβαίνει τα 1 500 ευρώ μηνιαίως·

2. κατά 33 ευρώ, εάν υπερβαίνει τα 1 500 ευρώ όχι όμως τα 2 000 ευρώ μηνιαίως·

3. κατά 1,6 %, εάν υπερβαίνει τα 2 000 ευρώ όχι όμως τα 3 355 ευρώ μηνιαίως·

4. κατά ποσοστό το οποίο μειώνεται γραμμικά από 1,6 % σε 0 %, εάν υπερβαίνει τα 3 355 ευρώ όχι όμως τα 4 980 ευρώ μηνιαίως.

Εάν το συνολικό εισόδημα από συντάξεις υπερβαίνει τα 4 980 ευρώ μηνιαίως, δεν επέρχεται αύξηση.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

14 Οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης, EB, JS και DP, είναι άνδρες γεννηθέντες πριν το 1955, οι οποίοι απασχολήθηκαν ως ομοσπονδιακοί δημόσιοι υπάλληλοι στην Αυστρία. Συνταξιοδοτήθηκαν το 2000, το 2013 και το 2006, αντιστοίχως. Το 2017 το ακαθάριστο μηνιαίο ποσό της σύνταξης γήρατος που ελάμβαναν ανερχόταν για τον πρώτο σε 6 872,43 ευρώ, για τον δεύτερο σε 4 676,48 ευρώ και για τον τρίτο σε 5 713,22 ευρώ.

15 Οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης ζήτησαν από τον BVAEB την αναπροσαρμογή της συντάξεως εκάστου εξ αυτών από την 1η Ιανουαρίου 2018. Ο BVAEB διαπίστωσε ότι τα ποσά των συντάξεων του EB και του DP δεν υπέκειντο σε αναπροσαρμογή διότι υπερέβαιναν το ανώτατο όριο των 4 980 ευρώ μηνιαίως που ορίζεται στο άρθρο 711, παράγραφος 1, του ASVG. Όσον αφορά τη σύνταξη του JS, η αναπροσαρμογή καθορίστηκε με την εφαρμογή συντελεστή αυξήσεως 0,2989 %.

16 Οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου, Αυστρία) υποστηρίζοντας ότι το άρθρο 41, παράγραφος 4, του PG 1965, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 711, παράγραφος 1, σημείο 4 και τελευταία περίοδος, του ASVG, σύμφωνα με το οποίο οι δύο από αυτούς αποκλείονται εξ ολοκλήρου και ο τρίτος σχεδόν εξ ολοκλήρου από την αναπροσαρμογή του ποσού των συντάξεών τους, δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης διότι εισάγει έμμεση δυσμενή διάκριση λόγω φύλου.

17 Προς στήριξη των προσφυγών τους, οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης υποστήριξαν ότι η εφαρμοστέα στην περίπτωση τους εθνική νομοθεσία περί αναπροσαρμογής των συντάξεων καθίσταται όλο και δυσμενέστερη από το 1995 και ότι από το 2001 έως το 2017 οι υψηλότερες συντάξεις αναπροσαρμόστηκαν κατά μικρό μόνο ποσοστό. Επιπλέον, υποστήριξαν ότι η νομοθεσία αυτή εισάγει έμμεση διάκριση λόγω φύλου, προσκομίζοντας στατιστική ανάλυση κατά την οποία στην κατηγορία των δικαιούχων συντάξεων γήρατος οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο

εφαρμογής του PG 1965 και υπερβαίνουν το ποσό των 4 980 ευρώ μηνιαίως περιλαμβάνονταν 8 417 άνδρες και 1 040 γυναίκες, ενώ ο αριθμός των δικαιούχων συντάξεων της αυστριακής ομοσπονδιακής δημόσιας διοικήσεως ανερχόταν σε 79 491 άνδρες και 22 470 γυναίκες.

- 18 Το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο) απέρριψε τις προσφυγές των αναιρεσιόντων της κύριας δίκης, κρίνοντας ότι συνέτρεχαν δικαιολογητικοί λόγοι οι οποίοι οδηγούσαν στην απόρριψη του επιχειρήματος περί διάκρισης λόγω φύλου. Ειδικά ως προς τον ΕΒ και τον DP, το δικαστήριο αυτό διαπίστωσε ότι δεν αμφισβητείται ότι πολύ περισσότεροι άνδρες από ό,τι γυναίκες θίγονταν από το άρθρο 41, παράγραφος 4, του PG 1965, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 711, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του ASVG.
- 19 Οι αναιρεσιόντες της κύριας δίκης άσκησαν αίτηση αναιρέσεως κατά των πρωτόδικων αποφάσεων ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου, Αυστρία).
- 20 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι συντάξεις γήρατος που λαμβάνουν οι αναιρεσιόντες της κύριας δίκης βάσει του PG 1965, καθόσον αυτοί γεννήθηκαν πριν από το 1955, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 157 ΣΛΕΕ, του πρωτοκόλλου αριθ. 33 και του άρθρου 12 της οδηγίας 2006/54. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, επί των συνεπειών που έχει ως προς τις προσφυγές τους ο περιορισμός της διαχρονικής ισχύος της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που προβλέπει το πρωτόκολλο αριθ. 33 και το άρθρο 12 της οδηγίας 2006/54 και αφορά ως προς τη Δημοκρατία της Αυστρίας τις προγενέστερες της 1ης Ιανουαρίου 1994 περιόδους. Κατά το αιτούν δικαστήριο, αν γίνει δεκτό ότι ο περιορισμός της αναδρομικής ισχύος καταλαμβάνει, έστω και εν μέρει, κατά την αναλογία των προγενέστερων της 1ης Ιανουαρίου 1994 περιόδων απασχόλησης των αναιρεσιόντων της κύριας δίκης, στοιχεία της συνταξιοδοτικής παροχής όπως η αμφισβητούμενη από αυτούς αναπροσαρμογή των συντάξεων, η νομολογία του Δικαστηρίου που διαμορφώθηκε μεταξύ άλλων με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1993, Ten Oever (C-109/91, EU:C:1993:833), συνηγορεί υπέρ ερμηνείας κατά την οποία ο περιορισμός αυτός δεν καταλαμβάνει την εν λόγω αναπροσαρμογή και δεν μπορεί να εμποδίσει την εκ μέρους τους επίκληση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.
- 21 Ως προς το ζήτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει, δεύτερον, ότι, βάσει της επίμαχης εθνικής ρύθμισης, οι συνταξιούχοι ομοσπονδιακοί δημόσιοι υπάλληλοι οι οποίοι λαμβάνουν, δυνάμει του PG 1965, ακαθάριστη μηνιαία σύνταξη η οποία υπερβαίνει ορισμένο ποσό αποκλείονται εξ ολοκλήρου ή σχεδόν εξ ολοκλήρου από την αναπροσαρμογή των συντάξεων για το 2018, σε αντίθεση με εκείνους που λαμβάνουν χαμηλότερη σύνταξη. Το μειονέκτημα αυτό ενδέχεται να συνιστά διάκριση λόγω φύλου εάν αφορά σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό ανδρών παρά γυναικών. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι από το 1997, η ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων αυτών δεν ακολουθεί την εξέλιξη των αποδοχών των εν ενεργεία δημοσίων υπαλλήλων, αλλά, κατ' αρχήν, βάσει παραπομπής του άρθρου 41 του PG 1965 στον ASVG, τον ρυθμό του πληθωρισμού με σκοπό τη διατήρηση της αγοραστικής δύναμης των συνταξιούχων. Μολονότι κατά τη θέσπισή του το σύστημα αυτό ήταν γενικής και μακροχρόνιας εφαρμογής, ο Αυστριακός νομοθέτης έχει κάνει τακτικά χρήση της δυνατότητάς του να θεσπίσει ρυθμίσεις κατά παρέκκλιση της γενικής τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των συντάξεων.
- 22 Όσον αφορά την αναπροσαρμογή των συντάξεων για το 2018, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η Αυστριακή Κυβέρνηση αιτιολόγησε την παρέκκλιση επικαλούμενη την ύπαρξη μιας κοινωνικής συνιστώσας. Ο BVAEB επικαλέστηκε επίσης τον κοινωνικό αυτό σκοπό ως δικαιολογητικό λόγο τυχόν έμμεσης διάκρισης, υποστηρίζοντας, αφενός, ότι η ετήσια εφαρμογή

- ενιαίου συντελεστή πολύ σύντομα θα κατέληγε στη δημιουργία «αδικαιολόγητου χάσματος» όσον αφορά το ύψος των συντάξεων γήρατος και, αφετέρου, ότι είναι δυνατή η χαμηλότερη αναπροσαρμογή των υψηλότερων συντάξεων χωρίς να πληγεί η αξία τους ή το βιοτικό επίπεδο των δικαιούχων τους και ότι, επομένως, αυτή η χαμηλότερη αναπροσαρμογή όχι μόνο δεν είναι αδικαιολόγητη, αλλά και επιβεβλημένη για λόγους αλληλεγγύης, λαμβανομένου υπόψη του συνολικού περιθωρίου αναπροσαρμογής που διαθέτει το κράτος.
- 23 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εντούτοις αν οι λόγοι αυτοί είναι ικανοί να δικαιολογήσουν τυχόν έμμεση διάκριση και αν τηρούνται οι απαιτήσεις της αρχής της αναλογικότητας. Ειδικότερα, διατηρεί αμφιβολίες ως προς την αναγκαιότητα, την καταλληλότητα και, ιδίως, τη συνοχή της επίμαχης εθνικής ρύθμισης περί αναπροσαρμογής των συντάξεων. Συγκεκριμένα, η ρύθμιση αυτή περιορίζεται στους συνταξιούχους και δη σε ορισμένους από αυτούς, ενώ υπάρχουν κατάλληλοι μηχανισμοί κοινωνικής πολιτικής, όπως οι προοδευτικοί συντελεστές του φόρου εισοδήματος, οι κοινωνικές μεταβιβάσεις και οι λοιπές ενισχύσεις που χρηματοδοτούνται από τους φόρους. Επιπλέον, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, οι συνταξιούχοι ομοσπονδιακοί δημόσιοι υπάλληλοι που εμπίπτουν στο άρθρο 41 του PG 1965 τελούν σε ειδικό καθεστώς το οποίο τους διαφοροποιεί από τους δικαιούχους συντάξεων που εμπίπτουν στους κανόνες της κοινωνικής ασφάλισης, όπως είναι ο ASVG. Ειδικότερα, η σύνταξη γήρατος των ομοσπονδιακών δημοσίων υπαλλήλων πρέπει να θεωρείται, κατά τη νομολογία του Verfassungsgerichtshof (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Αυστρία), ως αμοιβή δημοσίου δικαίου που αποτελεί αντιστάθμιση για παρασχεθείσες υπηρεσίες κατά την περίοδο που αυτοί ήταν εν ενεργεία, στο πλαίσιο μιας ισόβιας σχέσης απασχόλησης. Επομένως, ενώ οι συντάξεις που καταβάλλονται δυνάμει των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης βασίζονται στην αρχή της χρηματοδότησεως μέσω εισφορών και καταβάλλονται από ασφαλιστικό φορέα, οι εισφορές που καταβάλλουν οι εν ενεργεία δημόσιοι υπάλληλοι περιέρχονται στον κρατικό προϋπολογισμό και η αντίληψη στην οποία στηρίζεται ο PG 1965 δεν ταυτίζεται με εκείνη στην οποία βασίζονται τα συστήματα αυτά.
- 24 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επιπλέον ότι ο εθνικός νομοθέτης δεν έλαβε ένα τέτοιο μέτρο «κοινωνικής αντισταθμίσεως» για τους εν ενεργεία δημοσίους υπαλλήλους στους οποίους χορηγήθηκε για το 2018 αύξηση των αποδοχών ανώτερη του πληθωρισμού χωρίς την εφαρμογή αντιστρόφως προοδευτικού συντελεστή, προκειμένου να συμμετέχουν στα οφέλη της οικονομικής ανάπτυξης. Ομοίως, ο νομοθέτης δεν προέβλεψε την εφαρμογή του ίδιου καθεστώτος αναπροσαρμογής στις συντάξεις που χορηγούνται από άλλα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, για παράδειγμα τα ιδιωτικά συστήματα, με την εξαίρεση της περιορισμένης κατηγορίας των συντάξεων που καταβάλλονται από δημόσιες επιχειρήσεις. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης αν πρέπει να ληφθεί υπόψη, κατά τον έλεγχο αναλογικότητας και συνοχής του μέτρου που φέρεται ότι εισάγει δυσμενή διάκριση, ότι αυτό δεν ήταν μεμονωμένο, δεδομένου ότι οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης επικαλούνται τα σωρευτικά αποτελέσματα των διαφόρων μέτρων αναπροσαρμογής του ποσού των συντάξεων τα οποία έχουν ληφθεί από τον χρόνο της συνταξιοδότησής τους.
- 25 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο) επισήμανε ότι η άνιση μεταχείριση την οποία υφίστανται οι συνταξιούχοι που λαμβάνουν υψηλότερες συντάξεις και των οποίων η πλειονότητα είναι άνδρες πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του γεγονότος ότι οι γυναίκες είχαν υποστεί δυσμενή μεταχείριση κατά το παρελθόν, ήτοι υποεκπροσωπούσαν στις υψηλότερα αμειβόμενες θέσεις. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης ως προς τις συνέπειες που πρέπει να αντληθούν από τη διαπίστωση αυτή όσον αφορά την κύρια δίκη.

26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχει ο περιορισμός της διαχρονικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών, όπως απορρέει από την απόφαση [της 17ης Μαΐου 1990, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209)], καθώς και από το [πρωτόκολλο αριθ. 33] και από το άρθρο 12 της οδηγίας [2006/54], την έννοια ότι ένας (Αυστριακός) συνταξιούχος δεν δύναται ή δύναται μόνο για το μέρος των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του που αντιστοιχούν σε περιόδους απασχολήσεως μεταγενέστερες της 1ης Ιανουαρίου 1994 (και σε αναλογία προς τις περιόδους αυτές) να επικαλεστεί νομίμως την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, προκειμένου να προβάλει ότι οι ρυθμίσεις περί αναπροσαρμογής των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων για το έτος 2018, όπως η ρύθμιση που εφαρμόστηκε στις υποθέσεις της κύριας δίκης, εισήγαγαν δυσμενή διάκριση σε βάρος του;
- 2) Έχει η επιταγή περί ίσης μεταχειρίσεως ανδρών και γυναικών (δυνάμει του άρθρου 157 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 5 της οδηγίας 2006/54) την έννοια ότι θεωρείται δικαιολογημένη η έμμεση δυσμενή διάκριση, όπως εκείνη η οποία, κατά περίπτωση, απορρέει από τις εφαρμοστέες στις υποθέσεις της κύριας δίκης ρυθμίσεις περί αναπροσαρμογής των συντάξεων για το έτος 2018, λαμβανομένων επίσης υπόψη παρόμοιων μέτρων που είχαν προγενεστέρως εφαρμοσθεί και της προκληθείσας από τη σωρευτική ενέργεια των μέτρων αυτών σημαντικής μείωσης της πραγματικής αξίας των συντάξεων (αναλόγως της περιπτώσεως, της τάξεως του 25 %) σε σχέση με την αναπροσαρμογή που θα προέκυπτε από εφαρμογή του δείκτη πληθωρισμού, ιδίως:
- προκειμένου να αποτραπεί ένα “χάσμα” (που θα δημιουργούνταν σε περίπτωση τακτικής αναπροσαρμογής βάσει ενιαίου συντελεστή) μεταξύ υψηλότερων και χαμηλότερων συντάξεων, μολονότι το “χάσμα” αυτό θα αφορούσε απλώς ονομαστικές τιμές και δεν θα μετέβαλλε την αναλογία της αξίας των συντάξεων·
 - προκειμένου να επιτευχθεί μια γενική “κοινωνική συνιστώσα” με σκοπό την ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης των δικαιούχων χαμηλότερων συντάξεων, μολονότι α) ο εν λόγω σκοπός θα μπορούσε να επιτευχθεί και χωρίς περιορισμό της αναπροσαρμογής των υψηλότερων συντάξεων και β) ο νομοθέτης δεν έχει προβλέψει, στο πλαίσιο της αναπροσαρμογής των αποδοχών με βάση τον πληθωρισμό, επίσης παρόμοιο μέτρο προς ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης των εν ενεργεία δημοσίων υπαλλήλων που λαμβάνουν χαμηλότερες αποδοχές (σε βάρος των εν ενεργεία δημοσίων υπαλλήλων που λαμβάνουν υψηλότερες αποδοχές) ούτε έχει θεσπίσει ρύθμιση για ανάλογη παρέμβαση στην αναπροσαρμογή της αξίας των συντάξεων που καταβάλλονται από άλλα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης (χωρίς κρατική συμμετοχή), ώστε να ενισχυθεί (σε βάρος της αναπροσαρμογής των υψηλότερων συντάξεων) η αγοραστική δύναμη των δικαιούχων χαμηλότερων συντάξεων·
 - προκειμένου να διατηρηθεί και να χρηματοδοτηθεί το “σύστημα”, μολονότι οι συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων δεν καταβάλλονται από ασφαλιστικό οργανισμό στο πλαίσιο συστήματος οργανωμένου κατά τους κανόνες περί ασφάλισης και χρηματοδοτούμενου από εισφορές, αλλά από το ομοσπονδιακό κράτος με την ιδιότητα του εργοδότη των συνταξιούχων δημοσίων υπαλλήλων, ως αμοιβή για την παρασχεθείσα εργασία, με αποτέλεσμα καθοριστικής σημασίας να είναι, εν τέλει, όχι η διατήρηση ή η

χρηματοδότηση του συστήματος, αλλ' απλώς και μόνο εκτιμήσεις δημοσιονομικής φύσεως·

- διότι το σαφώς μεγαλύτερο, από στατιστικής απόψεως, ποσοστό ανδρών στην κατηγορία των δικαιούχων υψηλότερων συντάξεων πρέπει να θεωρηθεί ως απόρροια της ελλείψεως ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες στην εργασία και στην απασχόληση –ελλείψεως που αποτελούσε τον κανόνα ιδίως κατά το παρελθόν–, στοιχείο το οποίο συνιστά αυτοτελή δικαιολογητικό λόγο ή ακόμη (σε επίπεδο που προηγείται της εξετάσεως ενός τέτοιου λόγου) αποκλείει εκ προοιμίου τη δυνατότητα διαπιστώσεως έμμεσης δυσμενούς διακρίσεως λόγω φύλου, κατά την έννοια της οδηγίας [2006/54], σε βάρος των ανδρών, ή
- διότι η ρύθμιση αυτή επιτρέπεται ως θετικό μέτρο κατά την έννοια του άρθρου 157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 27 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν οι διατάξεις του πρωτοκόλλου αριθ. 33 και του άρθρου 12 της οδηγίας 2006/54 έχουν την έννοια ότι ο προβλεπόμενος σε αυτές περιορισμός της αναδρομικής ισχύος της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών έχει εφαρμογή σε εθνική ρύθμιση περί ετήσιας αναπροσαρμογής των χορηγούμενων από επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης συντάξεων γήρατος η οποία εφαρμόστηκε μετά από την ημερομηνία που ορίζεται στις εν λόγω διατάξεις.
- 28 Υπενθυμίζεται ευθύς εξαρχής ότι το άρθρο 157 ΣΛΕΕ θέτει την αρχή της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας.
- 29 Η δε οδηγία 2006/54, όπως προκύπτει από το άρθρο της 1, περιέχει διατάξεις για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών ως προς, μεταξύ άλλων, τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.
- 30 Όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και έχει ήδη διαπιστώσει το Δικαστήριο, σύνταξη γήρατος όπως η χορηγούμενη στους αυστριακούς ομοσπονδιακούς δημοσίους υπαλλήλους δυνάμει του PG 1965 εμπίπτει, αφενός, στην έννοια της «αμοιβής» κατά το άρθρο 157 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που το ποσό της εξαρτάται από τις περιόδους υπηρεσίας και τις εξομοιούμενες περιόδους καθώς και από τις αποδοχές που ελάμβανε ο δημόσιος υπάλληλος και συνιστά μελλοντική εις χρήμα παροχή, καταβαλλόμενη από τον εργοδότη στους υπαλλήλους του, ως άμεση συνέπεια της σχέσης εργασίας τους. Συγκεκριμένα, η σύνταξη αυτή θεωρείται, στο εθνικό δίκαιο, ως αμοιβή η οποία εξακολουθεί να καταβάλλεται στο πλαίσιο της υπηρεσιακής σχέσεως η οποία συνεχίζει να υφίσταται και μετά την έναρξη της καταβολής της συντάξεως στον υπάλληλο (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2015, Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, σκέψη 23).
- 31 Αφετέρου, η σύνταξη αυτή καταβάλλεται από «επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', της οδηγίας 2006/54, το οποίο χορηγεί στους εργαζομένους ενός συγκεκριμένου επαγγελματικού τομέα παροχές που προορίζονται να υποκαταστήσουν τις παροχές του εκ του νόμου γενικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως. Πράγματι, στην Αυστρία οι ομοσπονδιακοί δημόσιοι υπάλληλοι εξαιρούνται από το σύστημα

συνταξιοδοτικής ασφάλισης που έχει θεσπιστεί με τον ASVG λόγω της απασχολήσεώς τους στην υπηρεσία του Ομοσπονδιακού Δημοσίου, διότι η εργασιακή τους σχέση τους παρέχει δικαίωμα σε συνταξιοδοτικές παροχές ισοδύναμες προς αυτές που προβλέπει το εκ του νόμου σύστημα ασφάλισης γήρατος (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2016, Lesar, C-159/15, EU:C:2016:451, σκέψη 28).

- 32 Πρώτον, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά το πρωτόκολλο αριθ. 33, για την εφαρμογή του άρθρου 157 ΣΛΕΕ, οι δυνάμει επαγγελματικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων παροχές δεν θεωρούνται ως αποδοχές «εφόσον» αντιστοιχούν σε περιόδους απασχόλησης «πριν» από τις 17 Μαΐου 1990. Ομοίως, το άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/54 ορίζει ότι τα μέτρα για την εφαρμογή του τίτλου της II, κεφάλαιο 2, όσον αφορά την ίση μεταχείριση στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, καλύπτουν «όλες» τις παροχές στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών που οφείλονται σε περιόδους απασχόλησης «μεταγενέστερες» της εν λόγω ημερομηνίας.
- 33 Ο περιορισμός της αναδρομικής ισχύος της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που προβλέπεται από τις ως άνω διατάξεις συνιστά παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα που ορίζει η Συνθήκη ΛΕΕ και ως εκ τούτου πρέπει να ερμηνεύεται στενά.
- 34 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι το γράμμα του πρωτοκόλλου αριθ. 33 είναι πανομοιότυπο με αυτό του πρωτοκόλλου (αριθ. 17) σχετικά με το άρθρο 141 ΕΚ, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη ΕΚ, ενώ αμφότερα έχουν προφανή σχέση με την απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209), δεδομένου ότι αναφέρονται ειδικότερα στην ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως αυτής.
- 35 Όπως όμως διευκρίνισε το Δικαστήριο με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1993, Ten Oever (C-109/91, EU:C:1993:833), σύμφωνα με την απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209), δεν μπορεί να γίνει επίκληση του αμέσου αποτελέσματος του άρθρου 119 της Συνθήκης ΕΟΚ (μετέπειτα, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 141 ΕΚ και νυν άρθρου 157 ΣΛΕΕ), προκειμένου να ζητηθεί η εφαρμογή της ίσης μεταχειρίσεως στον τομέα των επαγγελματικών συντάξεων παρά μόνον ως προς τις παροχές που οφείλονται βάσει περιόδων απασχολήσεως οι οποίες έχουν διανυθεί μετά τις 17 Μαΐου 1990, ημερομηνία εκδόσεως της τελευταίας αποφάσεως, υπό την επιφύλαξη της εξαιρέσεως που προβλέπεται υπέρ των εργαζομένων ή των ελκόντων από αυτούς δικαιώματα οι οποίοι, πριν από την ημερομηνία αυτή, άσκησαν ένδικη προσφυγή ή υπέβαλαν ισοδύναμη κατά το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο ένσταση (απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2003, Schönheit και Becker, C-4/02 και C-5/02, EU:C:2003:583, σκέψη 100 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 36 Πράγματι, επιτακτικές ανάγκες ασφαλείας του δικαίου επιβάλλουν να μην επανεξετάζονται νομικές καταστάσεις που εξάντλησαν στο παρελθόν τα αποτελέσματά τους, ενώ σε μια τέτοια περίπτωση, θα κινδύνευε να διαταραχθεί αναδρομικά η οικονομική ισορροπία πολλών συνταξιοδοτικών συστημάτων (πρβλ. απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2003, Schönheit και Becker, C-4/02 και C-5/02, EU:C:2003:583, σκέψη 99).
- 37 Ο περιορισμός της αναδρομικής ισχύος επαναλαμβάνεται στο πρωτόκολλο αριθ. 33 και προβλέπεται επίσης και στο άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/54.
- 38 Όσον αφορά τη Δημοκρατία της Αυστρίας, η ημερομηνία αναφοράς κατά την απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209), αντικαθίσταται, κατά το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 2006/54, από την 1η Ιανουαρίου 1994.

- 39 Τρίτον, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων, κατά την έννοια του άρθρου 157 ΣΛΕΕ, περιλαμβάνεται στις βάσεις της Ένωσης. Εξάλλου, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, η Ένωση προωθεί, μεταξύ άλλων, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και το άρθρο 23 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η ισότητα γυναικών και ανδρών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές (πρβλ. απόφαση της 3ης Ιουνίου 2021, *Tesco Stores*, C-624/19, EU:C:2021:429, σκέψεις 33 και 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 40 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι η ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων γήρατος την οποία προβλέπει για το 2018 η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση υπολογίζεται με βάση το ποσό της σύνταξης γήρατος που ελάμβανε ο συνταξιούχος το προηγούμενο έτος και για την οποία είχε θεμελιώσει δικαίωμα και με την εφαρμογή αντιστρόφως προοδευτικού συντελεστή ο οποίος είναι μηδενικός από ένα ορισμένο ποσό σύνταξης και άνω. Επιπλέον, η αναπροσαρμογή δεν εξαρτάται από τον χρόνο πραγματοποίησης των περιόδων απασχολήσεως ή υπαγωγής του συγκεκριμένου συνταξιούχου στην ασφάλιση.
- 41 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης επικαλούνται παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισεως ανδρών και γυναικών μόνον όσον αφορά την εθνική αυτή ρύθμιση η οποία δεν έχει αναδρομική ισχύ. Εξάλλου, αυτοί συνταξιοδοτήθηκαν μετά την 1η Ιανουαρίου 1994 και λαμβάνουν σύνταξη χωρίς να αμφισβητούν την ημερομηνία θεμελιώσεως του συνταξιοδοτικού δικαιώματος ούτε τον υπολογισμό του αρχικού ποσού της σύνταξεως. Περαιτέρω, δεν αμφισβητούν το ποσό της σύνταξεώς τους σε σχέση με τις πληρωμές που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στο παρελθόν ή σε σχέση με περιόδους απασχολήσεως προγενέστερες της 1ης Ιανουαρίου 1994.
- 42 Πλην όμως, λαμβανομένων υπόψη των εκτιθέμενων στις σκέψεις 32 έως 39 της παρούσας απόφασης, οι διατάξεις του πρωτοκόλλου αριθ. 33 και του άρθρου 12 της οδηγίας 2006/54 δεν μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι ο προβλεπόμενος σε αυτές περιορισμός της αναδρομικής ισχύος της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών πρέπει να έχει εφαρμογή σε ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων γήρατος, κατά το μέτρο που ο μηχανισμός αυτός δεν συνεπάγεται αμφισβήτηση κεκτημένων δικαιωμάτων ή ποσών που έχουν καταβληθεί πριν από την ημερομηνία αναφοράς που ορίζουν οι εν λόγω διατάξεις. Κατά συνέπεια, εν προκειμένω, ο περιορισμός της αναδρομικής ισχύος δεν μπορεί να αντιταχθεί στους αναιρεσείοντες της κύριας δίκης όσον αφορά ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων γήρατος όπως η προβλεπόμενη από την επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση μόνον για το 2018.
- 43 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι διατάξεις του πρωτοκόλλου αριθ. 33 και του άρθρου 12 της οδηγίας 2006/54 έχουν την έννοια ότι ο προβλεπόμενος σε αυτές περιορισμός της αναδρομικής ισχύος της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών δεν έχει εφαρμογή σε εθνική ρύθμιση περί ετήσιας αναπροσαρμογής των χορηγούμενων από επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης συντάξεων γήρατος η οποία εφαρμόστηκε μετά από την ημερομηνία που ορίζεται στις εν λόγω διατάξεις.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

- 44 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 157 ΣΛΕΕ και το άρθρο 5 της οδηγίας 2006/54 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση περί ετήσιας αναπροσαρμογής των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων με αντιστρόφως προοδευτική αύξηση από την οποία εξαιρούνται εξ ολοκλήρου οι συντάξεις που υπερβαίνουν ορισμένο ανώτατο όριο.
- 45 Το άρθρο 5, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/54 απαγορεύει κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου κατά τον υπολογισμό των παροχών στο πλαίσιο των επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.
- 46 Διαπιστώνεται ευθύς εξαρχής ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν ενέχει άμεση διάκριση, δεδομένου ότι εφαρμόζεται αδιακρίτως στους εργαζομένους, άνδρες ή γυναίκες.
- 47 Όσον αφορά το ζήτημα αν η ρύθμιση αυτή ενέχει έμμεση διάκριση, όπως αυτή ορίζεται, για τους σκοπούς της οδηγίας, στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, δυνάμει του άρθρου 41, παράγραφος 4, του PG 1965, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 711, παράγραφος 1, του ASVG, οι ομοσπονδιακοί δημόσιοι υπάλληλοι που λαμβάνουν μηνιαία σύνταξη η οποία υπερβαίνει ορισμένο ποσό βρίσκονται σε μειονεκτικότερη θέση έναντι των δικαιούχων χαμηλότερων συντάξεων, δεδομένου ότι οι συντάξεις των πρώτων είτε δεν αυξήθηκαν είτε η αύξησή τους ήταν μικρότερη από εκείνη των συντάξεων των δεύτερων. Συνεπώς, η ρύθμιση αυτή εισάγει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των αυστριακών ομοσπονδιακών δημοσίων υπαλλήλων βάσει ενός εκ πρώτης όψεως ουδέτερου κριτηρίου, ήτοι του ποσού της συντάξεώς τους.
- 48 Όσον αφορά το ζήτημα αν η εν λόγω διαφορετική μεταχείριση περιάγει σε μειονεκτική θέση ιδιαίτερος άτομα του ενός φύλου σε σχέση με άτομα του άλλου φύλου, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, βάσει των στοιχείων που προσκόμισαν οι αναιρεσιόντες της κύριας δίκης και τις διαπιστώσεις του Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου), δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να πληρούνται οι στατιστικές προϋποθέσεις έμμεσης δυσμενούς διακρίσεως λόγω φύλου. Ειδικότερα, κατά το αιτούν δικαστήριο, ως προς δύο από τους αναιρεσιόντες της κύριας δίκης, δεν αμφισβητείται ότι το άρθρο 41 παράγραφος 4, του PG 1965, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 711, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του ASVG, θίγει πολύ περισσότερους άνδρες από ό,τι γυναίκες, κατά το μέτρο που στην κατηγορία εκείνων που λαμβάνουν συντάξεις υπερβαίνουσες το ανώτατο κλιμάκιο που ορίζει η ρύθμιση αυτή περιλαμβάνεται μεγαλύτερη αναλογία ανδρών.
- 49 Ως προς το ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η ύπαρξη μιας τέτοιας ιδιαίτερος μειονεκτικής μεταχείρισης μπορεί να διαπιστωθεί, ιδίως, αν αποδειχθεί ότι η επίμαχη εθνική κανονιστική ρύθμιση επηρεάζει δυσμενώς σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό προσώπων ενός φύλου σε σύγκριση με πρόσωπα του άλλου φύλου [πρβλ. απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 50 Αρμόδιο για την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών από τα οποία μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη έμμεσης διάκρισης είναι το εθνικό δικαστήριο, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή την εθνική πρακτική, που μπορούν να προβλέπουν, ειδικότερα, ότι η έμμεση διάκριση μπορεί να αποδεικνύεται με κάθε αποδεικτικό μέσο, συμπεριλαμβανομένων των στατιστικών στοιχείων. Ως εκ τούτου, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει σε ποιον βαθμό τα στατιστικά στοιχεία

που προσκομίστηκαν ενώπιόν του είναι αξιόπιστα και αν αυτά μπορούν να ληφθούν υπόψη, δηλαδή, ιδίως, αν δεν εκφράζουν καθαρά τυχαία ή συγκυριακά φαινόμενα και αν είναι αρκούντως σημαντικά [απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψεις 50 και 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 51 Αν καταδειχθεί πράγματι από τις στατιστικές που μπορεί να λάβει υπόψη το αιτούν δικαστήριο ότι το ποσοστό των εργαζομένων του ενός φύλου που θίγεται από την επίμαχη εθνική ρύθμιση είναι σημαντικά μεγαλύτερο από εκείνο των εργαζομένων του άλλου φύλου που εμπίπτουν επίσης στο πεδίο εφαρμογής της ίδιας ρύθμισης, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι μια τέτοια κατάσταση συνιστά έμμεση διάκριση λόγω φύλου, αντίθετη προς το άρθρο 5, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/54, εκτός αν η ρύθμιση αυτή δικαιολογείται από αντικειμενικούς παράγοντες, ξένους προς κάθε δυσμενή διάκριση λόγω φύλου [πρβλ. αποφάσεις της 6ης Δεκεμβρίου 2007, Voß, C-300/06, EU:C:2007:757, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 54].
- 52 Σε μια τέτοια περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να εξετάσει σε ποιον βαθμό μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση μπορεί παρά ταύτα να δικαιολογηθεί από αντικειμενικούς παράγοντες, ξένους προς κάθε δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/54.
- 53 Ως προς το ζήτημα αυτό, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η διαφορετική μεταχείριση μπορεί να δικαιολογηθεί όταν τα επιλεγέντα μέσα εξυπηρετούν θεμιτό σκοπό κοινωνικής πολιτικής, είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με τη νομοθεσία αυτή σκοπού και είναι αναγκαία προς τούτο, εξυπακουσμένου ότι τα εν λόγω μέσα δεν μπορούν να θεωρούνται κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού παρά μόνον αν εξυπηρετούν πράγματι την επίτευξή του και η εφαρμογή τους γίνεται με συνέπεια και σύστημα [πρβλ. αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, σκέψεις 53 και 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 56].
- 54 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως κατά την επιλογή των μέτρων που είναι πρόσφορα για την υλοποίηση των σκοπών της κοινωνικής πολιτικής τους και της πολιτικής τους για την απασχόληση [απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 55 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι, μολονότι τελικά στο εθνικό δικαστήριο, που είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά και να ερμηνεύσει την εθνική νομοθεσία, εναπόκειται να κρίνει αν και σε ποιον βαθμό η επίμαχη νομοθετική διάταξη είναι δικαιολογημένη λόγω τέτοιων αντικειμενικών παραγόντων, το Δικαστήριο, καλούμενο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμες απαντήσεις, είναι αρμόδιο να παράσχει τα στοιχεία που θα δώσουν στο εθνικό δικαστήριο τη δυνατότητα να εκδώσει την απόφασή του [πρβλ. απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 58].

- 56 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση αποσκοπεί στη διατήρηση της αγοραστικής δύναμης των συνταξιούχων ευνοώντας, μέσω «κοινωνικής αντισταθμίσεως», τις χαμηλότερες συντάξεις σε σχέση με τις υψηλότερες, στην αποτροπή της δημιουργίας υπερβολικού χάσματος μεταξύ του επιπέδου των συντάξεων και στη διασφάλιση της βιώσιμης χρηματοδοτήσεώς τους.
- 57 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μολονότι δημοσιονομικές εκτιμήσεις δεν μπορούν να δικαιολογήσουν δυσμενή διάκριση εις βάρος ενός από τα δύο φύλα, οι σκοποί οι οποίοι συνίστανται στην εξασφάλιση της βιώσιμης χρηματοδοτήσεως των συντάξεων και στη μείωση της διαφοράς μεταξύ των επιπέδων των συντάξεων που χρηματοδοτούνται από το κράτος μπορούν να θεωρηθούν ως θεμιτοί σκοποί κοινωνικής πολιτικής οι οποίοι είναι ξένοι προς κάθε δυσμενή διάκριση λόγω φύλου [πρβλ. αποφάσεις της 24ης Σεπτεμβρίου 2020, YS (Επαγγελματικές συντάξεις στελεχών επιχειρήσεων), C-223/19, EU:C:2020:753, σκέψη 61, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, σκέψη 38].
- 58 Κατά συνέπεια, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση επιδιώκει θεμιτούς σκοπούς κοινωνικής πολιτικής οι οποίοι είναι ξένοι προς κάθε δυσμενή διάκριση λόγω φύλου.
- 59 Όσον αφορά το ζήτημα αν η ρύθμιση αυτή πληροί τις απαιτήσεις αναλογικότητας που εκτίθενται στη σκέψη 53 της παρούσας αποφάσεως, ιδίως ως προς τον πρόσφορο χαρακτήρα της, από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η ρύθμιση αυτή προβλέπει αύξηση μόνον των χαμηλού και μεσαίου επιπέδου συντάξεων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι το ποσοστό αύξησης των χαμηλότερων συντάξεων υπερβαίνει τον πληθωρισμό, συμβάλλει κατ' αυτόν τον τρόπο στη βιώσιμη χρηματοδότηση των συντάξεων και καθιστά δυνατή τη μείωση των μεταξύ τους αποκλίσεων.
- 60 Βεβαίως, όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, η αναπροσαρμογή των συντάξεων βάσει του πληθωρισμού δεν μεταβάλλει, αυτή καθ' εαυτήν, τις διαφορές μεταξύ των επιπέδων των διαφόρων συντάξεων και η μεταξύ τους διαφορά παραμένει αμετάβλητη από μαθηματικής απόψεως. Εντούτοις, η άνοδος των τιμών έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στο βιοτικό επίπεδο εκείνων που λαμβάνουν χαμηλότερες συντάξεις. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση θίγει μόνον τις παροχές που υπερβαίνουν ορισμένο όριο, έχει ως αποτέλεσμα την προσέγγιση του ύψους των παροχών αυτών προς εκείνο των χαμηλότερων συντάξεων.
- 61 Όσον αφορά το ζήτημα αν η επίμαχη ρύθμιση εφαρμόζεται κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και τις γραπτές παρατηρήσεις της Αυστριακής Κυβερνήσεως, η εν λόγω ρύθμιση εφαρμόζεται σε όλες τις συντάξεις γήρατος των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά επίσης και στις συντάξεις που χορηγούνται τόσο από επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης επιχειρήσεων ελεγχόμενων από το κράτος όσο και στο πλαίσιο του εκ του νόμου συστήματος συνταξιοδοτικής ασφαλίσεως που προβλέπει ο ASVG. Επομένως, κατά τα φαινόμενα, η επίμαχη στην κύρια δίκη ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων εφαρμόζεται σε όλους τους συνταξιούχους του Δημοσίου, όπερ εναπόκειται εντούτοις στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 62 Λαμβανομένου υπόψη του ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη μέλη κατά την επιλογή των μέτρων που είναι πρόσφορα για την υλοποίηση των σκοπών της κοινωνικής πολιτικής τους και της πολιτικής τους για την απασχόληση, το οποίο υπενθυμίζεται στη

σκέψη 54 της παρούσας αποφάσεως, η συνεπής εφαρμογή του μέτρου αναπροσαρμογής δεν μπορεί να αμφισβητηθεί λόγω του γεγονότος και μόνο ότι υπάρχουν ήδη άλλοι ειδικοί μηχανισμοί κοινωνικής πολιτικής με σκοπό την υποστήριξη των ατόμων με χαμηλά εισοδήματα.

- 63 Το αυτό ισχύει και για το γεγονός ότι το ίδιο μέτρο αναπροσαρμογής δεν εφαρμόστηκε ούτε στις συντάξεις που χορηγούνται στο πλαίσιο των ιδιωτικών επαγγελματικών συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως ούτε στους μισθούς των εν ενεργεία δημοσίων υπαλλήλων.
- 64 Πράγματι, αφενός, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου του αιτούντος δικαστηρίου, τα ιδιωτικά επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως δεν εξαρτώνται από το κράτος. Αφετέρου, όσον αφορά τους εν ενεργεία δημοσίους υπαλλήλους, μολοντί, βάσει του εθνικού δικαίου, με τον διορισμό τους ιδρύεται ισόβια σχέση απασχόλησης και η σύνταξή τους θεωρείται ως αμοιβή δημοσίου δικαίου που αποτελεί αντιστάθμιση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες κατά την περίοδο ενεργού υπηρεσίας, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και τις γραπτές παρατηρήσεις της Αυστριακής Κυβερνήσεως προκύπτει επίσης ότι το συνταξιοδοτικό σύστημα των δημοσίων υπαλλήλων έχει τροποποιηθεί επανειλημμένα κατά την τελευταία εικοσαετία με σκοπό την εναρμόνισή του προς το καθεστώς του ASVG. Ειδικότερα, η αναπροσαρμογή των συντάξεων τους δεν ακολουθεί πλέον την εξέλιξη των αποδοχών των εν ενεργεία υπαλλήλων αλλά κατ' αρχήν τον πληθωρισμό όπως ισχύει για τις συντάξεις που χορηγούνται βάσει του καθεστώτος του ASVG. Εξάλλου, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών που επιδιώκει η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση, οι συνταξιούχοι και οι εν ενεργεία δημόσιοι υπάλληλοι δεν βρίσκονται σε συγκρίσιμη κατάσταση, δεδομένου ότι ιδίως ο σκοπός της μείωσης των αποκλίσεων μεταξύ των συντάξεων, προκειμένου να αποτραπεί η σε βάθος χρόνου δημιουργία χάσματος μεταξύ των επιπέδων τους, επιβάλλει να διακρίνεται η διαχείριση των συντάξεων από εκείνη των μισθών.
- 65 Το γεγονός ότι οι συντάξεις γήρατος των δημοσίων υπαλλήλων δεν χορηγούνται από ασφαλιστικό οργανισμό στον οποίο έχουν καταβάλει εισφορές, αλλά απευθείας από το κράτος δεν φαίνεται να είναι καθοριστικό υπό το πρίσμα του σκοπού βιώσιμης χρηματοδότησεως των συντάξεων και μείωσης των αποκλίσεων μεταξύ τους τον οποίο επεδίωκε ο Αυστριακός νομοθέτης θεσπίζοντας την επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση. Επιπλέον, η αναπροσαρμογή των συντάξεων δεν αποτελεί παροχή σε αντάλλαγμα των καταβληθεισών εισφορών (πρβλ. απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, σκέψη 79).
- 66 Ως εκ τούτου, η ρύθμιση αυτή φαίνεται να εφαρμόζεται με τρόπο συστηματικό και συνεπή, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου στον οποίο οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο ως προς το ζήτημα αυτό.
- 67 Επιπλέον, η εν λόγω ρύθμιση δεν υπερβαίνει κατά τα φαινόμενα το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών. Βεβαίως, οι αναιρεσιόντες της κύριας δίκης επικαλούνται σημαντική μείωση της αξίας των συντάξεων τους, μετά τη συνταξιοδότησή τους, σε σύγκριση με την αξία που αυτές θα είχαν αν δυνάμει του εθνικού δικαίου αναπροσαρμόζονταν ετησίως κατά ποσοστό ίσο προς τον πληθωρισμό. Επισημαίνεται εντούτοις ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση λαμβάνει υπόψη τη φοροδοτική ικανότητα των ενδιαφερομένων. Πράγματι, οι περιορισμοί στην αύξηση των συντάξεων τους οποίους προβλέπει το άρθρο 711 του ASVG, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 41, παράγραφος 4, του PG 1965, κλιμακώνονται ανάλογα με το ποσό των χορηγούμενων συντάξεων και αποκλείεται η αύξηση μόνο των υψηλότερων συντάξεων.

- 68 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν οι ως άνω περιορισμοί μπορούν να δικαιολογηθούν υπό το πρίσμα του άρθρου 157, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ ή του άρθρου 3 της οδηγίας 2006/54. Εν πάση περιπτώσει, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι διατάξεις αυτές δεν μπορούν να εφαρμοστούν σε εθνική ρύθμιση η οποία περιορίζεται στη χορήγηση στις γυναίκες προσαυξημένης συντάξεως χωρίς να αποκαθιστά τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας και η οποία δεν φαίνεται, στηρίζοντας τη σταδιοδρομία των γυναικών, να αντισταθμίζει τα μειονεκτήματα που αυτές αντιμετωπίζουν και να εξασφαλίζει, επομένως, εμπράκτως πλήρη ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην επαγγελματική ζωή [πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Προσαύξηση σύνταξης για τις μητέρες), C-450/18, EU:C:2019:1075, σκέψη 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 69 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 157 ΣΛΕΕ και το άρθρο 5, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/54 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση περί ετήσιας αναπροσαρμογής των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων με αντιστρόφως προοδευτική αύξηση από την οποία εξαιρούνται εξ ολοκλήρου οι συντάξεις που υπερβαίνουν ορισμένο ανώτατο όριο, στην περίπτωση που η αναλογία των ανδρών συνταξιούχων που θίγονται από αυτή είναι σημαντικά μεγαλύτερη σε σχέση με εκείνη των γυναικών συνταξιούχων, εφόσον η εν λόγω ρύθμιση επιδιώκει, κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό, τους σκοπούς διασφάλισης της βιώσιμης χρηματοδότησης των συντάξεων και μείωσης των αποκλίσεων μεταξύ των επιπέδων των χρηματοδοτούμενων από το κράτος συντάξεων, χωρίς να υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 70 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Οι διατάξεις του πρωτοκόλλου (αριθ. 33) σχετικά με το άρθρο 157 ΣΛΕΕ, που προσαρτάται στη Συνθήκη ΛΕΕ, και του άρθρου 12 της οδηγίας 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, έχουν την έννοια ότι ο προβλεπόμενος σε αυτές περιορισμός της αναδρομικής ισχύος της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών δεν έχει εφαρμογή σε εθνική ρύθμιση περί ετήσιας αναπροσαρμογής των χορηγούμενων από επαγγελματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης συντάξεων γήρατος η οποία εφαρμόστηκε μετά από την ημερομηνία που ορίζεται στις εν λόγω διατάξεις.
- 2) Το άρθρο 157 ΣΛΕΕ και το άρθρο 5, στοιχείο γ', της οδηγίας 2006/54 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση περί ετήσιας αναπροσαρμογής των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων με αντιστρόφως προοδευτική αύξηση από την οποία εξαιρούνται εξ ολοκλήρου οι συντάξεις που υπερβαίνουν ορισμένο ανώτατο όριο, στην περίπτωση που η αναλογία των ανδρών συνταξιούχων που θίγονται από αυτή είναι σημαντικά μεγαλύτερη σε σχέση με εκείνη των γυναικών συνταξιούχων, εφόσον η εν λόγω ρύθμιση επιδιώκει, κατά τρόπο συνεπή και συστηματικό, τους σκοπούς διασφάλισης της

βιώσιμης χρηματοδότησης των συντάξεων και μείωσης των αποκλίσεων μεταξύ των επιπέδων των χρηματοδοτούμενων από το κράτος συντάξεων, χωρίς να υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρο.

(υπογραφές)